بی توجهی به دستور ویژه رئیسی توسط بخشی از دستگاه قضا

ادامه مجرم‌انگاری کارگران معترض هفت‌تپه

نسرین هزاره مقدم

صبح روز هفدهم شهریور ماه، باریکه‌ای از امید در دل فعالان کارگری و دغدغه‌مندان طبقه کارگر تابید. پس از آنکه خبر احکام سنگین «پرونده هفت‌تپه» رسانه‌ای شد، صبح هفدهم شهریور ماه، خبرگزاری قوه قضاییه از دستور ویژه رئیس دستگاه قضا برای تجدیدنظر در احکام این پرونده خبر داد. نکته مهم در دستور ویژه رئیس دستگاه قضا، تأکید بر تجدیدنظر و «رسیدگی منصفانه» این پرونده بود.

احکام اولیه متهمان پرونده هفت‌تپه به شرح زیر صادر شده بود: اسماعیل بخشی: ۱۴ سال حبس تعزیری، سپیده قلیان: ۱۸ سال حبس تعزیری، امیرحسین محمدی‌فرد، سردبیر نشریه گام: ۱۸ سال حبس تعزیری، عسل محمدی، عضو تحریریه نشریه گام: ۱۸ سال حبس تعزیری، ساناز الهیاری، عضو تحریریه نشریه گام: ۱۸ سال حبس تعزیری، امیر امیرقلی، عضو تحریریه نشریه گام: ۱۸ سال حبس تعزیری و محمد خنیفر، از کارگران هفت‌تپه: شش سال حبس تعزیری.

در این بین، دو تن از متهمان پرونده، اسماعیل بخشی و محمد خنیفر، دو کارگر قراردادی مجتمع نیشکر هفت‌تپه هستند که صرفاً به دلیل اعتراضات پاییز ۹۷ متحمل احکام بدوی سنگین شدند.

روز هفدهم شهریور ماه ۱۳۹۸، میزان (خبرگزاری قوه‌قضاییه) در خبری نوشت: آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی، رئیس قوه قضاییه، دستور ویژه‌ای در خصوص احکام صادره در برخی پرونده‌های اخیر صادر کرد. رئیس قوه قضاییه در خصوص آرای صادره از سوی یکی از شعب دادگاه انقلاب در برخی از پرونده‌های اخیر دستور داد به سرعت و تحت نظارت رئیس کل دادگستری تهران، تجدیدنظر و رسیدگی منصفانه صورت گیرد.

پس از آن «غلامحسین اسماعیلی» سخنگوی قوه قضاییه از صدور قرار منع تعقیب برای ۴۱ بازداشتی اعتراضات کارگری خوزستان خبر داد و گفت: پرونده‌ای که بابت «شرکت جمعی از کارگران در تجمع غیر قانونی و اخلال در نظم عمومی در استان خوزستان» تشکیل شده بود، ۴۱ متهم داشته که در مورد تمامی آنها قرار منع تعقیب صادر شده است. وی درباره پرونده «هفت نفر از متهمان دیگر» که پرونده آنها در سال ۱۳۹۷ از استان خوزستان جهت رسیدگی به استان تهران ارسال شد و اخیرا در یکی از شعب دادگاه انقلاب رسیدگی، رای بدوی صادر شده و با فضاسازی رسانه‌ای همراه بوده، گفت: اولا به محض صدور رأی، ریاست قوه قضاییه دستور داده‌اند در مرحله تجدیدنظر در اسرع وقت رسیدگی عادلانه و منصفانه صورت پذیرد. ثانیا رأی صادره همان گونه که از دستور ریاست محترم قوه قضاییه استنباط می‌شود غیرقطعی بوده و اظهارنظر و داوری باید پس از صدور حکم قطعی انجام شود. ثالثا، ادعای محکومیت برخی افراد به مجازات ۱۷ یا ۱۸ سال حبس صحت نداشته و حداکثر مجازات متهمان اصلی پرونده، ۷ سال و برای برخی دیگر پنج سال است. رابعا، اقدامات مندرج در دادنامه در زمره اتهامات امنیتی است.

اسماعیلی افزود: رویکرد قوه قضاییه در دوره جدید این است که باید میان مفسدان اقتصادی و قشر ضعیف همچون کارگر که در اثر فشار اقتصادی و مشکلات معیشتی حتی اقدامات مجرمانه می‌کنند، تفکیک جدی قائل شد و با گروه اول در نهایت قاطعیت و با اشد مجازات و در خصوص گروه دوم باید با تسامح و رأفت برخورد کرد.

تمایزگذاری میان مفسدان اقتصادی و قشر ضعیف کارگر

تمایزگذاری میان «مفسدان اقتصادی» و «قشر ضعیف کارگر» در حالی در گفتمان قوه قضاییه و مسئولان آن تبلور یافت که مدت‌هاست حق اعتراض کارگری به انحای مختلف و توسط ابزار متعدد از جمله قراردادهای موقت و پشتوانه قوی کارفرمایان و احدهای خصولتی از منظر اتصال به بلوک‌های ثروت و قدرت و هم‌معناپنداری اعتراض و اغتشاش، تا اندازه بسیار زیادی سلب شده است. اما بعد از اظهارات امیدوارکننده مسئولان قضایی کشور و ایجاد ارتباط میان اعتراضات کارگران و مشکلات معیشتی، امیدواری به تغییر رویه تا اندازه‌ای زنده شد.

«محمد شریعتمداری» وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز در همان ساعات اولیه روز هفدهم شهریورماه، در نامه‌ای به رئیسی از مداخله سریع او در پرونده کارگران هفت‌تپه تشکر کرد. شریعتمداری در این نامه گفته بود احکام صادره برای برخی از کارگران شوک‌آفرین بوده و خبر داد که «در جلسه صبح همان روز مقرر شده کمیته‌ای سه نفره مرکب از وزیر دادگستری، معاون حقوقی رئیس جمهور و این جانب موضوع را پیگیری کنند». او همچنین اعلام آمادگی کرد کمیته مشترکی تشکیل دهد تا نظر کارشناسی وزارت کار یکی از مستنداتی باشد که مبنای تصمیم و قضاوت قرار می‌گیرد.

تنها چهار ماه پس از صدور دستور ویژه رئیس دستگاه قضا مبنی بر تجدیدنظر منصفانه، باز هم کارگران هفت‌تپه، پنج سال حکم حبس قطعی گرفتند، آن هم بدون اینکه خودشان یا وکلایشان بتوانند دقیقه‌ای دفاع کنند

شریعتمداری همچنین روز بیستم شهریور و در حاشیه جلسه هیئت دولت، خبر تشکیل کمیسیونی از سوی دولت و دادن مسئولیت پیگیری احکام صادر شده برای کارگران به وزارتخانه‌های دادگستری، کار، اطلاعات و همچنین معاونت حقوقی ریاست جمهوری را رسانه‌ای کرد و گفت: امیدوارم با ورود آیت‌الله رئیسی و دستور رسیدگی مجدد، با صدور احکام جدید، موضوع برطرف شود.

امیدی که به یأس منجر شد

اما آنچه در دادگاه تجدیدنظر کارگران هفت‌تپه رخ داد، امیدواری‌های اولیه را تا اندازه زیادی به یاس بدل کرد.

در روزهای پایانی آذر ماه، حکم پنج سال حبس برای «اسماعیل بخشی» و «محمد خنیفر» در دادگاه تجدیدنظر قطعی شد. بیست و ششم آذرماه، «فرزانه زیلابی» و کیل کارگران هفت‌تپه از از صدور حکم ۵ سال حبس قابل اجرا برای خنیفر و بخشی خبر داد. این حکم توسط شعبه ۳۶ دادگاه تجدیدنظر استان تهران صادر شده است. باقی متهمان پرونده هفت‌تپه نیز هر کدام به پنج سال حبس محکوم شدند. دادگاه تجدیدنظر پیش از صدور حکم، هیچ جلسه‌ای برای ارائه دفاعیات کارگران هفت‌تپه تشکیل نداد. این امر مورد اعتراض زیلابی و حیدری‌منش، وکیل سپیده قلیان قرار گرفت. در واقع در دادگاه تجدیدنظر که در تهران برگزار شد، کارگران و وکلای آنها، اجازه دفاع پیدا نکردند، حتی برای ۱۰ دقیقه یا یک ربع ساعت.

با این حال رئیس دادگاه انقلاب استان تهران در گفت‌وگو با ایرنا پلاس عنوان کرد که جلسه دفاع در دادگاه تجدیدنظر تنها برای محکومان به اعدام تشکیل می‌شود و نیازی به برگزاری این جلسات برای محکومان اعتراضات کارگری نیست.

احکام سنگین پنج‌ساله برای متهمان پرونده هفت‌تپه و قطعیت این احکام، منجر به ناامیدی از تغییر رویکرد شد. تنها چهار ماه پس از صدور دستور ویژه رئیس دستگاه قضا مبنی بر تجدیدنظر منصفانه، باز هم کارگران هفت‌تپه، پنج سال حکم حبس قطعی گرفتند، آن هم بدون اینکه خودشان یا وکلایشان بتوانند دقیقه‌ای دفاع کنند؟!

عدم حمایت از حق اعتراض کارگران در میان مسئولان

«محمدعلی جداری فروغی» وکیل دادگستری که سال‌های زیادی دفاع از پرونده‌های کارگری از جمله کارگران معدن چادرملو و معدن سنگ‌آهن بافق را بر عهده داشته، در این رابطه می‌گوید: به طور کلی کارگر در برابر دستمزد متناسب فعالیت می‌کند و توقع جامعه این است که باید در چارچوب قانون از حقوق آنان دفاع شود. تجربه من نشان داده در مواردی که طبق قانون و عادلانه با کارگران برخورد شده، کارگران دلگرم شده‌اند و تولید کارخانجات و واحدها افزایش یافته و بازدهی اقتصادی بالا رفته و حتی برای کارفرما نیز این رویه، سودآور بوده است.

فروغی با اشاره به حق اعتراض کارگران می‌افزاید: در این رهگذر عده‌ای از کارگران در جهت دفاع از حقوق صنفی خود دست به ایجاد تشکل می‌زنند که متاسفانه آن‌طور که باید و شاید این تشکل‌ها مورد حمایت قرار نمی‌گیرد و گاه و بیگاه، برای دست‌اندرکاران این تشکل‌ها، پرونده‌های قضایی تشکیل می‌شود. در تجمعات صنفی غالباً برخی کارگران به صورت خودجوش به عنوان نماینده یا سخنگوی بقیه افراد، عمل می‌کنند اما با یک بررسی حقوقی دقیق متوجه می‌شویم که خاستگاه این فعالیت‌ها، همانا دفاع از حقوق صنفی‌ست و اگر به حقوق اساسی مردم در قانون اساسی و حقوق اختصاصی کارگران در قانون کار نظری بیاندازیم، مشخص می‌شود که ریشه و پایه این فعالیت‌ها، فقط دفاع از حقوق است و این دفاع، نمی‌تواند به عنوان «جرم» در نظر گرفته شود.

با توجه به آنکه حکم قطعی کارگران هفت‌تپه صادر شده، تنها طریق قانونی باقیمانده برای اعتراض، اعاده دادرسی در دیوان عالی کشور است. رسیدگی عادلانه به این پرونده‌ها در دیوان عالی و نسخ و فسخ این احکام پنج ساله، زمینه‌های امیدواری کارگران را فراهم می‌کند

وی ادامه می‌دهد: با نگاه به مواد قانونی در مجازات اسلامی در می‌یابیم که اعتراضات کارگران هفت‌تپه جرم نیست. اتهاماتی که به کارگران هفت‌تپه نسبت داده شده، نمی‌تواند جرم تلقی شود چرا که پایه و اساس جرم، اصولاً سوءنیت و انجام اعمال خلاف قانونی است که تبعاتی به همراه داشته باشد. مثلاً سرقتی واقع شود، تخریبی ایجاد شود یا مالی برده شود. در مراحل مختلف اعتراضات کارگران هفت‌تپه، هیچ عمل مخربی صورت نگرفته و صرف بیان خواسته‌های صنفی و فریاد اینکه ما «نان در سفره می‌خواهیم» نمی‌تواند جرم تلقی شود.

این وکیل دادگستری می‌افزاید: از سوی دیگر، در شهریور ماه عنوان شد این احکام باید در مراحل بعدی، شکسته شود و این موضوع مایه خوشحالی جامعه کارگری و هواداران آنها شد ولی متاسفانه در عمل چنین نشد و احکامی که مجازات و کیفر پنج سال محکومیت زندان در پی دارد، صادر شد که از دیدگاه من به عنوان یک وکیل دادگستری، موجب تاسف و تعجب است و تصور نمی‌کنم صدور چنین احکام سنگینی بتواند مشکل کارگر و کارفرما را حل کند.

فروغی می‌گوید: با توجه به آنکه حکم قطعی صادر شده، تنها طریق قانونی باقیمانده برای اعتراض، اعاده دادرسی در دیوان عالی کشور است و امیدوارم با رسیدگی عادلانه به این پرونده‌ها در دیوان عالی، موجبات نسخ و فسخ این احکام پنج ساله فراهم شده و زمینه‌های امیدواری کارگران فراهم آید.

اخبار کارگری

سالاری خبر داد:

مکاتبه وزیر رفاه برای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی

مدیرعامل تامین اجتماعی، دغدغه جامعه کارگری نسبت به این سازمان را ارزشمند دانست و گفت: برای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی حداقل ۱۵ مکاتبه توسط وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام شده است.

به گزارش مهر، مصطفی سالاری اظهار کرد: بیش از ۴۳ میلیون نفر شامل بیمه‌شدگان، بازنشستگان و اعضای خانواده آنان دفترچه درمان تأمین اجتماعی دارند و از خدمات درمانی در مراکز ملکی و طرف قرارداد استفاده می‌کنند. وی ادامه داد: تأمین اجتماعی ماهیانه حدود ۶۰۰ میلیارد تومان از محل شرکت‌های سرمایه‌گذاری، سود دریافت می‌کند. در حال برنامه‌ریزی برای دریافت بخشی از مطالبات معوق از برخی موسسات و نهادهای عمومی هستیم تا تعادل مالی تأمین اجتماعی در آینده نزدیک برقرار شود. سالاری اظهار کرد: برای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی حداقل ۱۵ مکاتبه توسط وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با دستگاه‌های مختلف کشور انجام شده و پیگیری فراوانی برای تحقق این خواسته بازنشستگان داشته‌ایم و همچنان به این کار ادامه خواهیم داد. مدیرعامل تأمین اجتماعی، انجام اصلاحات پارامتریک در این سازمان را ضروری ارزیابی کرد و گفت: این کار نیز همچون سایر مسائل مهم سازمان با مشارکت و همفکری نمایندگان شرکای اجتماعی انجام خواهد شد و پیشنهاداتی که مورد تأیید نمایندگان جامعه کارگری باشد در امبنای انجام اصلاحات پارامتریک قرار خواهیم داد.

آموزش رایگان ایمنی ۳۰هزار کارگر ساختمانی

معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از آموزش رایگان ایمنی برای ۳۰هزار کارگر ساختمانی خبر داد. به گزارش ایرنا، حاتم شاکرمی گفت: وزارت کار تفاهم‌نامه‌ای با تامین اجتماعی و با همکاری انجمن صنفی کارفرمایی منعقد کرده که در این راستا تاکنون ۳۰هزار کارگر ساختمانی آموزش‌های لازم را دیده‌اند. او با تاکید بر لزوم اجرای شفافیت گفت: در این راستا با اصلاح آیین‌نامه مربوطه، حضور بازرسان کار در بحث آموزش و مشاوره تا زمانی که شاغل هستند، ممنوع شده است. به گفته شاکرمی، شورای عالی کار مظهر سه‌جانبه‌گرایی است و تلاش شده بحث سه‌جانبه‌گرایی در شورای عالی کار و شورای عالی حفاظت فنی به طور کامل رعایت شود. شاکرمی درباره مسائل بیمه‌ای شرکت‌های استارت‌آپی نیز گفت: این شرکت‌ها از نظر بیمه‌ای مشکلاتی دارند. برای حل مشکل بیمه‌ای افراد شاغل در شرکت‌های استارت‌آپی و فضای مجازی نیازمند مقررات جدیدی هستیم. شاکرمی با تاکید بر اینکه هر گونه اصلاح آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها باید در راستای بهبود و ارتقای سه‌جانبه‌گرایی انجام شود، تصریح کرد: این وزارتخانه آمادگی خود را برای بهبود بخشیدن به امر سه‌جانبه‌گرایی با حضور و نظر شرکای اجتماعی را اعلام می‌کند.

ریزش ساختمان روی ۵ کارگر در مهاباد

ریزش بخشی از ساختمان در روستای «کونه‌دی» مهاباد منجر به فوت ۲ کارگر و مصدومیت شدید سه کارگر دیگر شد.

به گزارش ایلنا، شامگاه روز پنجشنبه (۲۸آذر)، یک ساختمان در روستای «کونه‌دی» شهرستان مهاباد فروریخت. در این حادثه، دو کارگر میانسال به نام‌های «رسول» و «قادر» جان خود را از دست دادند و سه کارگر دیگر نیز به شدت مجروح شدند.

«سلیمان پاکزاد» بخشدار مرکزی مهاباد با تایید این خبر گفت: دو کارگری که در این حادثه جان خود را از دست دادند، برادر بوده و از اهالی روستای «گرده‌یعقوب» از روستاهای بخش مرکزی این شهرستان هستند. وی اضافه کرد: سه کارگر دیگر که در این حادثه مصدوم شدند، توسط اورژانس به بیمارستان امام خمینی(ره) مهاباد منتقل شدند و تحت مراقبت پزشکی هستند. بخشدار مرکزی مهاباد اظهار داشت: علت اصلی این حادثه در دست بررسی است اما شواهد نشان می‌دهد، این اتفاق بر اثر بی‌احتیاطی کارگران در هنگام کار در یک انبار که از نظر استحکام ضعیف بوده، روی داده است.

خبر

دولت برنامه‌ای برای خانه‌دار کردن طبقات ضعیف ندارد

یک سال حقوق کارگران برابر قیمت ۲.۵ متر خانه است

قانون اساسی، الزاماتی برای تأمین مسکن کارگران دارد اما متأسفانه این مواد هیچ‌گاه اجرایی نشده است. در سال‌های اخیر نیز کارگران نسبت به گذشته دچار مشکلات بیشتری در تأمین معیشت و اجاره‌بهای خود شده‌اند و همین باعث شده که خانه‌دار شدن برایشان تبدیل به یک آرزو شود. به گزارش خبرگزاری تسنیم، حق مسکن ۱۰۰هزار تومانی در فیش حقوقی کارگران نمی‌تواند دوای درد اجاره‌بهای سنگین این روزهای کارگران باشد. از سال ۹۶ قیمت مسکن در تهران با افزایش چشمگیری روبه‌رو شده، به گونه‌ای که حتی در قسمت جنوبی شهری مانند تهران شاهد افزایش بیش از دو برابری قیمت مسکن هستیم.

مرکز آمار هم طی گزارشی از رشد بیش از ۸۱درصدی قیمت مسکن طی بازه زمانی ۹۶ تا ۹۸ خبر داد اما آنچه غیرطبیعی است این است که قیمت خانه گران شد اما دستمزد کارگران به میزان هزینه‌هایشان افزایش نیافت. همین باعث شده که اگر کارگران در سال‌های قبل با دریافت وام‌های متعدد امید به خانه‌دار شدن داشتند، اما دیگر امیدشان ناامید شد و حتی با پس‌انداز بخشی از حقوقشان و گرفتن وام‌های متعدد هم نمی‌توانند صاحب خانه شوند.

حداقل حقوق کارگران در سال ۹۸ حدود یک میلیون و ۵۱۷هزار تومان و حق مسکن ۱۰۰هزار تومان است، یعنی مجموع دریافتی یک کارگر در سال ۲۴میلیون تومان است. از درآمد یک میلیون و ۵۱۷هزار تومانی کارگران بخشی صرف درمان و بخشی صرف تأمین معیشت می‌شود و با توجه به اینکه قیمت تمام اقلام سبد معیشت افزایش یافته، حقوق یک میلیون و ۵۱۷هزار تومانی کفاف هزینه‌ها را نمی‌دهد. طبق گزارش‌های نمایندگان کارگران، این قشر همواره عقب‌ماندگی حقوق ۵۰درصدی در تأمین هزینه‌های خود دارند. طبق اعلام مرکز آمار ایران، میانگین قیمت هر متر خانه در سال ۹۸ در تهران حداقل حدود ۱۰ تا ۱۲ میلیون تومان است. حال اگر یک کارگر کل درآمد خود را پس‌انداز کند، مطابق این قیمت‌ها می‌تواند در تهران فقط ۲.۵ متر خانه بخرد.

«ناصر چمنی» نماینده کارگران در شورای عالی کار درباره این معضل می‌گوید: یکی از پیشنهادات ما، ساماندهی واحدهای مسکن مهر بود و درخواست کردیم گزارش هر شهر را به اطلاع ما برسانند که چه میزان مسکن مهر آماده، وجود دارد چون اکثر شهرها واحدهای مسکن مهر تکمیل شده و آماده تحویل است و وزارت کار می‌تواند با به دست آوردن گزارش مربوطه و اطلاع از آمار خانه‌های تکمیل شده، کارگران را از این طریق صاحبخانه کند.

رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران افزود: یکی دیگر از پیشنهادات ما بحث اجاره به شرط تملیک بود. معتقدیم می‌توان این شیوه را عملی و از طریق آن جامعه کارگری را خانه‌دار کرد. امروز هزینه مسکن و اجاره‌بها در شهرهای بزرگ و کوچک افزایش پیدا کرده و بیشتر دریافتی کارگران بابت اجاره‌بهای خانه می‌رود.

به اعتقاد وی، دلیل عدم تشکیل شورای عالی کار این است که حرفی برای گفتن و برنامه‌ای برای اجرا نیست. اینکه یک حرکتی صورت گیرد و اعلام آمادگی شود ولی جلسات متوقف شوند، درست نیست.